

Ylä-Pieksän lasku-uoman säätö- padon korvaaminen pohjapa- dolla: kalataloudellinen tarkkai- luohjelma

9.6.2025

7180

SISÄLLYSLUETTELO

1. Johdanto.....	3
2. Kalataloudellinen tarkkailu	4
Yleistä.....	4
Menetelmät: koeravustus.....	4
3. Raportointi ja ohjelman voimassaolo.....	6

LIITTEET

TILAAJA

Kuopion kaupunki: Tino Hovinen

JAKELU

Kuopion kaupunki: Tino Hovinen

Pohjois-Savon ELY-keskus: kirjaamo

1. Johdanto

Kalataloudellinen tarkkailu perustuu Itä-Suomen aluehallintoviraston 16.11.2023 antamaan päätökseen n:o 91/2023 Dnro ISAVI/3460/2020. Päätöksessä todettiin mm. seuraavaa:

7. ”Hankkeen vaikutuksia hankealueen ylä- ja alapuolisen vesistönosan rapukantoihin on selvitettävä ennen rakennustöihin ryhtymistä ja töiden päätyttyä tehtävillä koeravustuksilla. Suunnitelma selvityksen tekemisestä on toimitettava ennakkoon tarkastettavaksi Pohjois-Savon ELY-keskuksen kalatalousviranomaiselle.

Koeravustusten tulokset on niiden valmistuttua toimitettava viranomaisten edellyttämällä tavalla sähköisesti kalatalousviranomaiselle sekä Pohjois-Savon ELY-keskukselle valtion valvontaviranomaisena ja Kuopion kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle.”

Savo-Karjalan Ympäristötutkimus Oy laati tämän esityksen kalataloudelliseksi tarkkailuohjelmaksi 9.6.2025.

Hankealue

Ylä-Pieksä -järvi sijaitsee Vuoksen vesistön Juurusveteen laskevan Pieksänjoen yläpäässä, noin 29 kilometriä Kuopion keskustasta koilliseen ja noin 20 kilometriä Siilinjärven kuntakeskuksesta itään.

Pieksänjoessa noin 130 metrin päässä Ylä-Pieksän luusuasta on Ylä-Pieksän vanha mylly- ja uittopato. Patolupa ja siihen liittyvät veloitteet ovat olleet Nilsin kaupungilla ja kuntaliitoksen myötä Kuopion kaupungilla.

Hankkeen tarkoituksena on purkaa Ylä-Pieksän säätöpato ja korvata se luonnonmukaisella kalankulun mahdollistavalla pohjapadolla siten, etteivät Ylä-Pieksän vedenkorkeudet merkittävästi muutu, eikä keskivedenkorkeus muutu. Padon yläpuoliset vedenkorkeudet nousevat noin 0,3 metriä, mutta tulvat eivät nouse.

Valtakunnallisessa kalatiestrategiassa Nilsin reitin osalta on mainittu erilliskohteena Laakajoen kalatien rakentaminen, mutta myös reitin latva- ja sivuvesien ennallistaminen/kalankulun mahdollistaminen on osana kalatiestrategian toteuttamista.

Rakennettava pohjapato sijoitetaan nykyisen purettavan säätöpadon yläpuoleisen altaan yläosaan, jolloin haitat joen luusuan lomakiinteistöille ovat vähäiset. Rakennettavan pohjapadon harjan pituus on noin 20 metriä ja padon koskimaisen alaluiskan pituus noin 80 metriä. Kalojen nousun turvaamiseksi alaluiskassa on syvempi painanne, jonka pituuskaltevuus on noin 1:40. Muilta osin alaluiskan pituuskaltevuus on noin 1:30 tai loivempi. Luiskassa on maisemakiviä ja kivikynnyksiä.

2. Kalataloudellinen tarkkailu

Yleistä

Tarkkailun tarkoituksena on seurata pohjapadon rakentamisesta mahdollisesti aiheutuvia vaikutuksia padon ylä- ja alapuolisten alueiden rapukantoihin. Rakentamisen aikainen, mahdollinen kiintoaineksen liikkuminen voisi vaikuttaa ravun elinolosuhteisiin Pieksänjoessa, minkä lisäksi muutoksilla joen virtaamakäyrään voisi mahdollisesti olla myöskin vaikutuksia.

Yläpuoliselle alueelle padolla voi olla vaikutuksia lähinnä vesieliöiden liikkumisen mahdollistumisen ja virtaamakäyrän muuttumisen kautta.

Ensimmäisen ravustuksen tarkoituksena on selvittää rapukannan tilanne alueilla ennen pohjapadon rakentamista.

Menetelmät: koeravustus

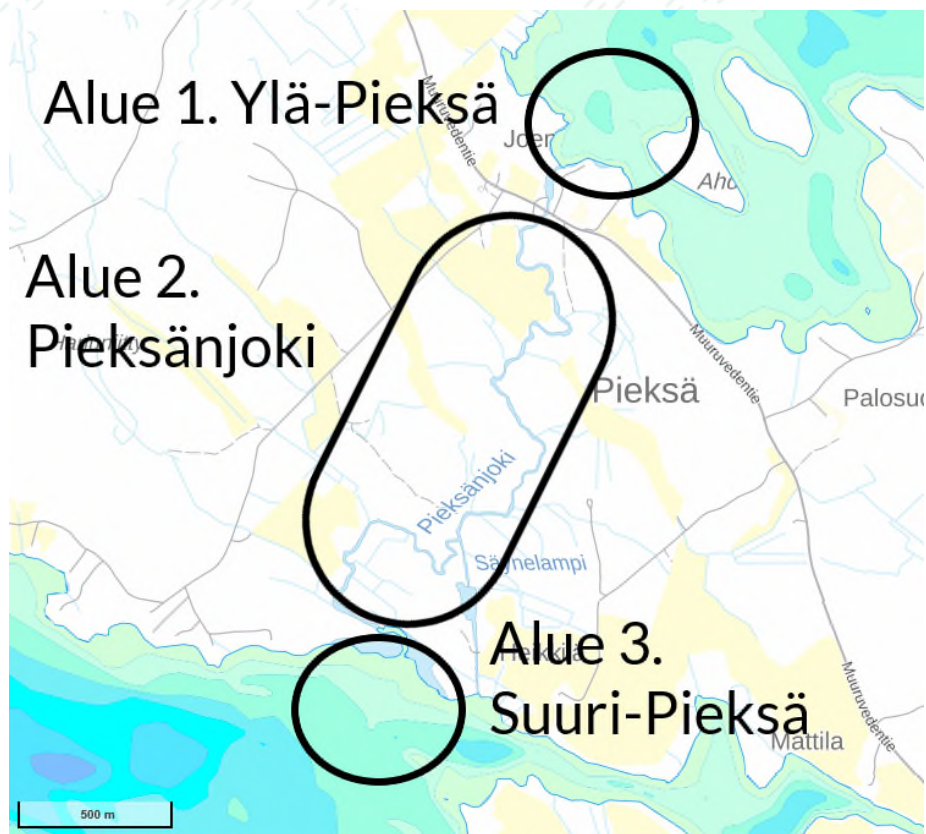
Ensimmäinen koeravustus suoritetaan ennakkotarkkailuna, ennen töiden aloittamista. Ravustuksen toteutusajankohta on elo-syyskuu.

Koeravustus suoritetaan kolmella alueella:

- tulevan pohjapadon yläpuolella/Pieksänjoen luusuassa,
- nykyisen säätöpadon alapuolella Pieksänjoessa
- Suuri-Pieksässä, Pieksänjoen laskukohdan läheisyydessä.

Alueella 1 pyyntiponnistus on 20 mertayötä ja alueilla 2 ja 3 kymmenen mertayötä. Mikäli virtaama Pieksänjoessa on koeravustuksen aikaan erityisen pieni ja olosuhteet ravustukselle huonot, toteutetaan padon alapuolisen alueen ravustus pelkästään Suuri-Pieksässä, missä pyyntiponnistus on tällöin 20 mertayötä.

Merroissa käytetään syöttinä särkeä.

Kartta 1. Ravustusalueiden sijainnit.

3. Raportointi ja ohjelman voimassaolo

Tarkkailuraportti laaditaan tutkimusvuoden loppuun mennessä.

Raportti toimitetaan tilaajan lisäksi Pohjois-Savon ELY-keskukselle sekä Kuopion kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Ensimmäinen tarkkailu toteutetaan ennen rakentamistöitä. Ravustus uusitaan rakentamistöiden valmistuttua. Mikäli rakennustöiden valmistuminen ajoittuu loppukesälle/syksylle, toteutetaan rakennustöiden jälkeinen ravustus vasta seuraavana vuonna. Tarkkailun mahdollisesta jatkosta neuvotellaan tarvittaessa Pohjois-Savon ELY-keskuksen kalatalousviranomaisen kanssa.

SAVO-KARJALAN YMPÄRISTÖTUTKIMUS OY

Miika Sarpakunnas
Tutkija, FM